

KS. KRZYSZTOF NITKIEWICZ

CHRZEST DZIECKA W MAŁŻEŃSTWIE MIESZANYM

Ustawodawstwo kościelne dotyczące małżeństw mieszanych¹ zwraca szczególną uwagę na sprawę potomstwa. Fakt wyznawania przez rodziców różnej wiary, co pociąga za sobą odmienne pojmowanie samej instytucji małżeństwa i kształtowanie sfery duchowej w rodzinie, stwarza bowiem okazję do powstawania problemów na tle życia religijnego dzieci. Mogą to być zarówno konflikty, jak i relatywizm religijny. Dlatego ustawodawca uzależnia wydanie pozwolenia na zawarcie małżeństwa mieszanego od spełnienia pewnych warunków. Strona katolicka winna przede wszystkim wyrazić gotowość do odsunięcia od siebie niebezpieczeństwa utraty wiary oraz zobowiązać się, że uczyni wszystko, co w jej mocy, aby dzieci zostały ochrzczone i wychowane w Kościele katolickim. Strona akatolicka ma być o tym powiadomiona w odpowiednim czasie, aby była świadoma obowiązków ciążyących na współmałżonku. Oboje powinni być ponadto pouczeni o celach oraz o istotnych przymiotach małżeństwa, których nie może wykluczać żadne z nich².

Ks. dr KRZYSZTOF NITKIEWICZ – podsekretarz Kongregacji Kościołów Wschodnich, Watykan.

¹ Definicję małżeństwa mieszanego podaje kan. 1124 Kodeksu Prawa Kanonicznego, promulgowanego przez papieża Jana Pawła II, oraz kan. 813 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich, promulgowanego przez tego samego papieża. Według Rocznika Statystycznego Kościoła w 2005 r. zostały zawarte w Kościele katolickim 262 230 małżeństwa mieszane na ogólną liczbę 3 052 900 małżeństw, co stanowi 8,6%. Secretaria Status, Rationarium Generale Ecclesiae, *Annuario statistico Ecclesiae 2005*, Città del Vaticano 2007, s. 326.

² P a w e ł VI, *Motu proprio Matrimonia mixta*, AAS 62 (1970), s. 258; KPK/83, kan. 1125, nn. 1-3; KKKW, kan. 814, nn. 1-3.

1. MIEJSCE CHRZTU

Strona katolicka w małżeństwie mieszanym ma obowiązek ochrzczenia dziecka w Kościele katolickim, do którego sama należy³. Będzie to albo Kościół łaciński (rzymskokatolicki), albo jeden z 22. katolickich Kościołów wschodnich *sui iuris*⁴.

Jeszcze przed urodzeniem dziecka lub w pierwszych tygodniach po jego przyjściu na świat ojciec lub matka katoliczka winni uzgodnić sprawę chrztu ze swoim proboszczem⁵. Ustawodawca nie mówi nic o ewentualnym współdziałaniu strony akatolickiej ani o jej obecności podczas udzielania chrztu. Zakłada się, że została ona wcześniej należycie poinformowana o obowiązkach ciążyących na małżonku katoliku. Mając jednakże na uwadze harmonię w relacjach między małżonkami, wydaje się jak najbardziej wskazane, aby wszystko to, co dotyczy chrztu potomstwa, było czynione w ścisłym porozumieniu obojga małżonków.

Z powodu braku parafii czy szafarza zwyczajnego własnego obrządku, chrztu może udzielić szafarz katolicki innego obrządku, zgodnie z przepisami swojego Kościoła. Kiedy i to jest niemożliwe, a zachodzi konieczność ochrzczenia dziecka, choćby z powodu niebezpieczeństwa śmierci, może udzielić chrztu każda inna osoba posiadająca właściwą intencję⁶. W tym ostatnim przypadku szafarzem chrztu może więc być duchowny lub wierny Kościoła akatolickiego lub wspólnoty kościelnej. Chodzi tu jednakże o sytuację wyjątkową.

Prawo kanoniczne przewiduje kary dla tych wiernych, którzy pomimo możliwości udania się do szafarza katolickiego, albo gdy nie zachodzą wyjątkowe okoliczności wspomniane wcześniej, chrzczą dziecko w Kościele akatolickim lub w akatolickiej wspólnocie kościelnej⁷.

Dyrektorium Ekumeniczne z 25 marca 1993 r., a więc wydane już po promulgacji Kodeksów łacińskiego i Kościołów wschodnich, pozostaje wierne

---

³ KPK/83, kan. 1125, n. 1; KKKW, kan. 814, n. 1.

⁴ *Annuario Pontificio per l'anno 2007*, Città del Vaticano 2007, s. 1166-1170.

⁵ KPK/83, kan. 867 § 1; KKKW, kan. 677 § 1.

⁶ Szafarzami zwyczajnymi chrztu w Kościele łacińskim są biskup, prezbiter i diakon. W przypadku gdy ich nie ma lub są przeszkodzeni, biskup może upoważnić katechistę lub inną osobę. W katolickich Kościołach wschodnich szafarzem zwyczajnym jest kapłan. W przypadku konieczności lub na mocy prawa partykularnego chrztu może udzielać diakon oraz inne osoby, podobnie jak w Kościele łacińskim. KPK/83, kan. 861; KKKW, kan. 677.

⁷ KPK/83, kan. 1366; KKKW, kan. 1439.

zasadzie, że dziecko z małżeństwa mieszanego winno zostać ochrzczone w Kościele katolickim. Gdyby jednak stało się inaczej, nie przewiduje żadnych sankcji. Stanowi, że „rodzic katolicki w wypełnianiu swojego obowiązku przekazywania dzieciom wiary katolickiej, ma respektować wolność religijną i sumienie drugiego rodzica, troszcząc się o jedność i stałość małżeństwa i o zachowanie rodzinnej komunii. Jeżeli pomimo wszystkich jego wysiłków dzieci nie zostaną ochrzczone i wychowane w Kościele katolickim, rodzic katolicki nie zaciąga cenzury ustanowionej przez prawo kanoniczne. Jednocześnie nie ustaje w jego przypadku obowiązek dzielenia się z dziećmi wiarą katolicką”⁸.

Kryteria te wynikają z postępów w dialogu ekumenicznym, jednocześnie mają na względzie różne lokalne sytuacje, gdy z racji na obowiązującą tradycję lub prawo strona katolicka w małżeństwie mieszanym ma ograniczone możliwości ochrzczenia potomstwa w swoim Kościele. Chodzi szczególnie o kraje regionu Bliskiego i Środkowego Wschodu. Dziecko z małżeństwa mieszanego chrzczone jest tam zawsze w Kościele ojca. Jeśli jest on prawosławny, będzie to Kościół prawosławny, jeśli jest katolikiem, katolicki Kościół wschodni lub Kościół łaciński, w zależności od przynależności eklezjalnej ojca.

W związku z tym, po promulgowaniu Kodeksu prawa wschodniego, niektórzy przedstawiciele tamtejszej hierarchii katolickiej zwrócili się do papieża Jana Pawła II z prośbą o zrewidowanie kanonów 813-814, mając na uwadze głównie wymogi stawiane stronie katolickiej przed wydaniem pozwolenia na zawarcie małżeństwa mieszanego. Podobne sugestie wysunęła rada skupiająca patriarchów katolickich i prawosławnych Conseil d'Églises du Moyen-Orient. Stolica Apostolska uznała za niemożliwe przyjęcie tych dezyderatów, potwierdzając obowiązki strony katolickiej w małżeństwie mieszanym zgodnie z KPK i KKKW⁹.

W przypadku, gdy dziecko zostało ochrzczone w Kościele akatolickim lub we wspólnocie kościelnej, zabronione jest powtarzanie chrztu¹⁰, chyba że

---

⁸ Papieska Rada ds. Popierania Jedności Chrześcijan, *Dyrektorium w sprawie realizacji zasad i norm dotyczących ekumenizmu*, 151, AAS 85 (1993), s. 1094.

⁹ Szersze omówienie tych inicjatyw wraz z publikacją ważniejszych dokumentów można znaleźć w: R. G i r g i s, *I Matrimoni misti nelle situazioni particolari delle Chiese patriarcali cattoliche. Siria – Libano – Giordania*, Beyrouth 2004, s. 138-150; D. S a l c h a s, *Il sacramento del matrimonio nel Nuovo Diritto canonico delle Chiese Orientali*, Roma-Bologna 1994, s. 141-143.

¹⁰ Ponieważ w Kościołach wschodnich udziela się w jednej ceremonii chrztu, chryzmacji

istnieje roztropna wątpliwość odnośnie do ważności udzielenia sakramentu¹¹. Normy kodeksowe mają swoją podstawę w dekrete soborowym o ekumenizmie *Unitatis redintegratio*¹². Mówi on, że wszystkie sakramenty udzielane w Kościołach prawosławnych są prawdziwe¹³, natomiast w przypadku odłączonych Kościołów i wspólnot kościelnych powstałych na Zachodzie, chrzest trzeba uznać za ważny, jeśli jest on „należyte udzielany zgodnie z ustanowieniem Pańskim i przyjmowany z odpowiednim nastawieniem duszy”¹⁴.

2. NABYCIE PRZYNALEŻNOŚCI KOŚCIELNEJ¹⁵

W sakramencie chrztu człowiek zostaje uwolniony od grzechu i włączony do Kościoła, stając się w nim osobą z obowiązkami i prawami¹⁶. Ta inkorporacja w Kościół – Ciało Chrystusa urzeczywistnia się w ramach Kościoła partykularnego, który istnieje w określonym miejscu i czasie, posiada własne struktury, dyscyplinę prawną i hierarchię¹⁷. W nim właśnie udzielany jest chrzest, aczkolwiek sam obrzęd liturgiczny, jego miejsce oraz przynależność kościelna szafarza nie są determinujące *ipso facto* dla nabycia przynależności kościelnej przez ochrzczonego.

Kodeks Prawa Kanonicznego z 1983 r. stanowi w kan. 111: „§ 1 – Do Kościoła łacińskiego zostaje włączone przez przyjęcie chrztu dziecko rodziców, którzy do niego należą, lub – jeśli jedno z nich do niego nie należy – którzy zgodnie sobie życzą, by potomstwo było ochrzczone w Kościele łacińskim. Jeżeli zaś brak zgodności, zostaje włączone do Kościoła obrządku ojca”.

(bierzmowania) i Komunii św., zabronione jest powtarzanie w tym wypadku także bierzmowania.

¹¹ KPK/83, kan. 845; KKKW, kan. 672.

¹² Sobór Watykański II, *Dekret o ekumenizmie Unitatis redintegratio* (dalej cyt.: DE).

¹³ DE 15.

¹⁴ DE 22; por. KPK/83, kan. 869 § 2; Papieska Rada ds. Popierania Jedności Chrześcijan, *Dyrektorium*, 99, AAS 85 (1993), s. 1080-1081.

¹⁵ Na ten temat zob.: L. A d a m o w i c z, *Przynależność do Kościoła sui iuris według obowiązującego prawa kościelnego*, RNP 8 (1998), s. 129-146.

¹⁶ KPK/83, kan. 96, 849; KKKW, kan. 675 § 1.

¹⁷ Por. Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”*, 15; P a w e ł VI, *Motu proprio „Vicariae potestatis”*, AAS 69 (1977), s. 6.

Kanoniści są zgodni co do tego, że przepis ten odnosi się do dzieci zrodzonych z rodziców katolickich, którzy albo oboje należą do Kościoła łacińskiego, albo jedno z nich należy do Kościoła łacińskiego, drugie natomiast do któregoś z katolickich Kościołów wschodnich¹⁸. Przynależność kościelna dziecka uzależniona więc jest od przynależności bądź woli jego rodziców, niezależnie od obrządku, w jakim udzielany jest sakrament chrztu.

Kodeks Prawa Kanonicznego z 1983 r. nie rozpatruje natomiast kwestii przynależności kościelnej, jaką nabywają wraz z chrztem dzieci rodziców, z których jedno jest katolikiem obrządku łacińskiego, drugie zaś należy do Kościoła akatolickiego lub wspólnoty kościelnej.

Pod tym względem istnieje różnica w stosunku do Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1917 r.¹⁹ Stanowił on w kan. 753 § 3, że jeśli tylko jedno z rodziców jest katolikiem, potomstwo ma być ochrzczone w jego rycie²⁰. Słowa *ritus* używano wówczas zarówno odnośnie do obrządku liturgicznego, jak i do Kościoła wschodniego. W języku potocznym funkcjonuje to zresztą do chwili obecnej.

Podczas prac nad reformą prawa kanonicznego dyspozycje zawarte w kan. 753 zostały gruntownie zmodyfikowane przez zespół roboczy „De sacramentis, excepto matrimonio”. W schemacie nowego Kodeksu, który 22 kwietnia 1982 r. został przekazany do promulgacji papieżowi Janowi Pawłowi II, kan. 753 Kodeksu pio-benedyktyńskiego odpowiada kan. 806. W § 3 stanowi on, że jeśli tylko jedno z rodziców jest katolikiem, strona katolicka powinna zapewnić chrzest potomstwa w rycie katolickim, jeśli to możliwe, wybranym wspólnie ze stroną niekatolicką²¹.

---

¹⁸ Por. V.J. P o s p i s h i l, J.D. F a r i s, *The New Latin Code of Canon Law and Eastern Catholics*, New York 1984, s. 20-22; P. E r d ö, *Questioni interrituali del diritto dei sacramenti (Battesimo e Cresima)*, „Periodica” 84 (1995), s. 332.

¹⁹ Kodeks Prawa Kanonicznego promulgowany przez papieża Benedykta XV.

²⁰ Pełne brzmienie kan. 753 KPK/17 jest następujące: „§ 1. Proles ritu parentum baptizari debet, § 2. Si alter parentum pertineat ad ritum latinum, alter ad orientalem, proles ritu patris baptizetur, nisi aliud iure speciali cautum sit, § 3. Si unum tantum sit catholicus, proles huius ritu baptizanda est”.

²¹ Pełne brzmienie kan. 806 jest następujące: „§ 1. Qui decimum quartum aetatis annum attigerit, baptizetur ritu libere ab ipso electo. § 2. Infra hanc aetatem baptizetur ritu parentum, et, si parentes ad diversum ritum pertinent catholicum, ritum eorum alterutrius concordii ratione ab ipsis electo; ob peculiare tamen rationes parentes concordii item voluntate alium ritum catholicum eligere possunt. § 3. Si unus tantum parentum sit catholicus, pars catholica omnia pro viribus faciat ut proles baptizetur ritu catholico, a parentibus, si fieri possit, concordii ratione electo” (*Relatio complectens synthesim animadversionum ab Em.mis atque Exc.mis Patri-*

Wspomniany kan. 806 został opuszczony w Kodeksie Prawa Kanonicznego promulgowanym 25 stycznia 1983 r. Trudno ustalić obecnie motywy takiej decyzji. Można się tylko domyślać, że ponieważ Kodeks odnosi się do Kościoła łacińskiego, pierwsze dwa paragrafy uznane zostały za zbędne. Skądinąd kwestia nabycia przynależności kościelnej przez dziecko rodziców katolickich, z których przynajmniej jedno jest obrządku łacińskiego, rozstrzygnięta została w kan. 111.

Jednakże na skutek rezygnacji z paragrafu trzeciego, powstała *lacuna iuris* odnośnie do potomstwa zrodzonego z katolika obrządku łacińskiego i akatolika. Do jakiego Kościoła lub wspólnoty kościelnej będzie ono przynależało, gdy zostanie ochrzczone przez szafarza akatolickiego? Czy w tym wypadku jego rodzice mogą dokonać swobodnego wyboru?

Aby poznać *mens legislatoris* i odpowiedzieć na powyższe pytania, należy kierować się zasadami podanymi w kan. 19, który odsyła do „ustaw wydanych w podobnych sprawach, ogólnych zasad prawnych z zachowaniem słuszności kanonicznej, jurysprudencji, praktyki Kurii Rzymskiej oraz powszechnej i stałej opinii uczonych”²².

Ponadto, jeśli istnieją wątpliwości odnośnie do rozumienia ustawy, należy zgodnie z kan. 17 uwzględnić miejsca paralelne, cel i okoliczności wydania normy prawnej²³.

Analogię prawną znajdziemy w Kodeksie Kanonów Kościołów Wschodnich promulgowanym 18 października 1990 r. przez tego samego ustawodawcę, papieża Jana Pawła II. Należy wystrzegać się przed traktowaniem go w sposób automatyczny jako „suplementu” do Kodeksu łacińskiego. Jednakże, gdy chodzi o tę samą materię i okoliczności, pozwala on odczytać poprawnie *mens legislatoris* i w konsekwencji podjąć właściwą decyzję²⁴.

Kanon 29 § 1 Kodeksu wschodniego stanowi: „Dziecko, które nie ukończyło czternastu lat życia, przez chrzest nabywa przynależność do Kościoła *sui iuris*, do którego należy jego ojciec katolik; jeśli zaś tylko matka jest katoliczką lub jeśli oboje rodzice zgodnie dobrowolnie o to proszą, dziecko

---

bus Commissionis ad Novissimum Schema Codicis Iuris Canonici exhibiturum, cum responsionibus a Secretaria et Consultoribus datis, „Communicationes” 15 (1983), s. 178-179).

²² KPK/83, kan. 19; por. KKKW, kan. 1501; G. N e d u n g a t t, *Ancient Law in CCEO: The Interpretation of Canon 2*, w: *The Eastern Code. Text and Resources (Kanonika 13)*, red. Y.L. Gaid, Rome 2007, s. 101.

²³ KPK/83, kan. 17.

²⁴ Por. R.J. F l u m m e r f e l t, *Preliminary Matters*, w: *Comparative Sacramental Discipline in the CCEO and CIC*, red. F.J. Marini, Washington 2003, s. 4-5.

nabywa przynależność do tego Kościoła *sui iuris*, do którego należy jego matka, z zachowaniem prawa partykularnego zatwierdzonego przez Stolicę Apostolską”²⁵.

Jeśli więc jedno z rodziców należy do któregoś z katolickich Kościołów wschodnich, drugie zaś do Kościoła akatolickiego lub wspólnoty kościelnej, ich dziecko nabywa we chrzcie tę samą przynależność kościelną, jaką ma jego ojciec katolik lub matka katoliczka.

W ten sposób Kodeks wschodni zapełnia niejako *ex natura rei* lukę, istniejącą w promulgowanym przed nim Kodeksie łacińskim, gdzie brakuje analogicznej normy, która odnosiłaby się do dziecka katolika obrządku łacińskiego i akatolika. Ten brak należy uznać jako niezamierzony, gdyż ustawodawca przykłada zbyt wielką wagę do tego, aby potomstwo zostało ochrzczone w Kościele katolickim i do niego należało²⁶. Nie legalizowałby więc praktyki temu przeciwnej, która skądinąd zakazana jest wyraźnie w innym miejscu²⁷. Jak już zostało powiedziane, *Dyktorium Ekumeniczne* prezentuje co prawda nieco łagodniejsze podejście w stosunku do małżeństw mieszanych, jednakże pryncypium pozostaje niezmiennie. Ustawodawcy chodzi przede wszystkim o zabezpieczenie integralności wiary małżonka katolickiego i jego potomstwa, którzy żyją w stałym kontakcie z rzeczywistością akatolicką. Są to właśnie cel i okoliczności ustawy, o których mówi kan. 17 Kodeksu Prawa Kanonicznego.

Znamienna jest w tej materii praktyka Kurii Rzymskiej, konkretnie Kongregacji Kościołów Wschodnich. Jeden z rozpatrywanych przez nią regularnie przypadków, dotyczy matki katoliczki obrządku łacińskiego, samotnie wychowującej dziecko ochrzczone w akatolickim Kościele wschodnim, do którego przynależy jego ojciec. Matka zwraca się do Kongregacji z prośbą o zezwolenie na włączenie jego dziecka do Kościoła łacińskiego.

Zdarzają się także osoby dorosłe, które urodziły się i przyjęły chrzest w podobnych okolicznościach. Wyrażając wolę złożenia katolickiego wyznania wiary, na przykład w związku z zawarciem małżeństwa albo wstąpieniem do zgromadzenia zakonnego, proszą o włączenie ich do Kościoła łacińskiego²⁸.

²⁵ Można łatwo zauważyć, że KKKW, kan. 29 § 1 inspirowane jest KPK/17, kan. 753.

²⁶ Por. KPK/83, kan. 1125, nn. 1-3; KKKW, kan. 814, nn. 1-3.

²⁷ Por. KPK/83, kan. 1366; KKKW, kan. 1439.

²⁸ Zgodnie z KKKW, kan. 35 wraz ze złożeniem wyznania wiary katolickiej członek akatolickiego Kościoła wschodniego zostaje włączony do katolickiego Kościoła wschodniego *sui iuris* najbliższego Kościołowi akatolickiemu.

W obydwu przypadkach Kongregacja Kościołów Wschodnich nie udziela indultu. Informuje jedynie zainteresowane strony, że z racji na przynależność matki lub ojca do Kościoła łacińskiego, jego potomstwo posiada taką samą przynależność kościelną. Jako podstawa prawna cytowane są w odpowiedzi KPK, kan. 111 § 1 i KKKW, kan. 29 § 1²⁹.

Mając na względzie wskazania KPK, kan. 17 i 19, odnoszące się do sytuacji, gdy istnieje *lacuna iuris* lub wątpliwość co do rozumienia normy prawnej, jednakowe kryterium należy stosować w analogicznych przypadkach. W związku z tym potomstwo katolika obrządku łacińskiego i akatolika, bez względu na miejsce chrztu i przynależność eklezjalną jego szafarza, należy uważać za należące do Kościoła łacińskiego.

3. ADNOTACJA O UDZIELENIU CHRZTU

Proboszcz miejsca udzielenia chrztu ma obowiązek niezwłocznego i dokładnego zapisania w księdze ochrzczonych imienia i nazwiska ochrzczonego, dnia i miejsca jego urodzenia oraz daty udzielenia mu sakramentu, imienia i nazwiska szafarza, rodziców ochrzczonego, jego chrzestnych i ewentualnych świadków. KKKW wymaga ponadto podania Kościoła *sui iuris*, do którego ochrzczony przynależy³⁰. Ponieważ formularze stosowane w diecezjach łacińskich wymagają informacji dotyczącej Kościoła, do którego należą rodzice dziecka, w praktyce stanowi to jednocześnie o przynależności kościelnej jego samego.

Proboszcz miejsca chrztu ma odnotować również każdorazowe udzielenie tego sakramentu podczas jego nieobecności. W tym wypadku obowiązek poinformowania proboszcza ciąży na szafarzu chrztu³¹. Chodzi tu o szafarza katolickiego, duchownego, osobę zakonną lub świecką, gdyż akatolicy nie podlegają ustawom czysto kościelnym³². Nie można naturalnie wykluczyć, że szafarz akatolicki uczyni to z własnej inicjatywy lub na mocy porozumienia między Kościołami. Tego typu przypadki zdarzają się na przykład w azja-

---

²⁹ Odpowiedzi tej treści otrzymał np. rekomendujący instancję świeckich biskup Münster (pisma nn. 20/92 z 19 stycznia 2005 i 10 maja 2006) oraz prokurator generalny kapucynów w przypadku jednego z kandydatów do nowicjatu (pismo n. 60/93 z 14 marca 2005).

³⁰ KPK, kan. 877 § 1 i KKKW, kan. 689 § 1.

³¹ KPK, kan. 878 i KKKW, kan. 690.

³² KPK, kan. 1, 11; KKKW, kan. 1, 1490.

tyckiej części Turcji, gdzie z braku własnych struktur parafialnych katolicy korzystają nieraz z posługi sakramentalnej księży prawosławnych. Bywa i tak, że z tego samego powodu duszpasterze katolicy udzielają sakramentów prawosławnym³³.

Znacznie częstsza będzie sytuacja, gdy strona katolicka w małżeństwie mieszanym, lub posiadająca potomstwo z akatolikiem, poinformuje swojego proboszcza katolickiego o fakcie ochrzczenia dziecka w Kościele akatolickim lub we wspólnocie kościelnej.

Może być i tak, że powyższa sytuacja zostanie ujawniona już w wieku dojrzałym, na przykład podczas spisywania protokołów przedślubnych.

Co wtedy należy zrobić?

W pierwszej kolejności trzeba uzyskać pewność co do samego faktu chrztu. Wystarczające będzie tu zaświadczenie wydane przez akatolicką władzę kościelną lub, jeśli to niemożliwe, oświadczenie wiarygodnego świadka.

Zarazem ważne będzie zweryfikowanie przynależności kościelnej ojca lub matki katolika, zwłaszcza jeśli są oni nieznanymi duszpasterzom. Następnie proboszcz powinien dokonać urzędowej adnotacji, stwierdzając przynależność ochrzczonego do Kościoła łacińskiego lub do jednego z katolickich Kościołów wschodnich *sui iuris*.

Chodzi o materię bardzo delikatną, szczególnie w kontekście rozwijającego się dialogu ekumenicznego. Trzeba mieć więc na względzie zarówno dobro duchowe strony katolickiej oraz zrodzonego z niego potomstwa, jak i harmonię relacji rodzinnych, niezbędną dla stabilności małżeństwa. Brak jedności między Kościołami, do których należą małżonkowie, odbija się niestety negatywnie na konkretnych sytuacjach życia codziennego. Dlatego problematyka integralności wiary i życia religijnego w małżeństwach mieszanych powinna być starannie omawiana podczas kursów przedmałżeńskich oraz przy okazji załatwiania formalności przed zawarciem małżeństwa. W myśl zasady, że łatwiej jest zapobiegać niż leczyć, pozwoli to na uniknięcie w przyszłości różnych problemów na płaszczyźnie sumienia indywidualnego, relacji rodzinnych oraz ekumenicznych.

---

³³ Por. KKKW, kan. 681 § 5. W tej konkretnej sytuacji dziecko rodziców akatolickich ochrzczone na ich prośbę przez szafarza katolickiego będzie należało do Kościoła prawosławnego rodziców. Analogicznie – dziecko rodziców katolickich będzie należało do Kościoła katolickiego.

IL BATTESIMO DI UN BAMBINO NEL MATRIMONIO MISTO

S o m m a r i o

La parte cattolica nel matrimonio misto deve impegnarsi a battezzare e educare i figli nella Chiesa cattolica (CIC/83, can. 1125, n. 1; CCEO, can. 814, n. 1). Nel battesimo l'uomo viene liberato dal peccato ed incorporato nella Chiesa – Corpo di Cristo. Questa incorporazione si realizza nel quadro di una Chiesa particolare. Secondo il CCEO, can. 29 § 1 il figlio al di sotto dei 14 anni, con un genitore cattolico ed un acattolico, è ascritto tramite il battesimo alla Chiesa del genitore cattolico. In questo caso si tratta della Chiesa orientale cattolica *sui iuris*.

La questione dell'appartenenza ecclesiale acquisita nel battesimo viene definita anche nel CIC/83, tuttavia riguarda soltanto i bambini nati dal matrimonio tra entrambi i genitori latini oppure quando uno di loro è latino e l'altro orientale cattolico. Esiste invece una *lacuna iuris* circa la definizione dell'appartenenza ecclesiale di un bambino nato dal matrimonio misto tra un genitore latino ed un acattolico. Il problema si fa serio soprattutto, quando il bambino di tale unione è stato battezzato nella Chiesa acattolica.

In primo luogo bisogna osservare che il rito, il luogo ed il ministro del battesimo non sono determinanti per l'appartenenza ecclesiale del battezzato. Essa dipenderà dai genitori e da quanto stabilito nel diritto. Trattandosi poi di una *lacuna iuris*, bisogna, secondo i CIC/83, cann. 17 e 19, tener presenti le leggi date per casi simili, la prassi della Curia Romana, il fine e le circostanze nelle quali è stata emanata la legge.

Considerando la situazione contemplata nel CCEO, can. 29 § 1, la prassi costante della Congregazione per le Chiese Orientali e la sollecitudine del legislatore per l'integralità della fede della parte cattolica e del suo bambino, risulta con chiarezza che il bambino nato da un matrimonio misto contratto da un cattolico di rito latino acquisirà nel battesimo l'appartenenza ecclesiale del genitore cattolico. Ciò vale anche quando il battesimo è amministrato nella Chiesa acattolica o nella Comunità ecclesiale.

Słowa kluczowe: chrzest, ekumenizm, małżeństwo mieszane.

Parole chiavi: battesimo, ecumenismo, matrimonio misto.

Key words: baptism, ecumenism, mixed marriage.